

TÜRKİYE UYUŞTURUCU RAPORU 2018 HAKKINDA DEĞERLENDİRME

Muharrem BALCI

Yeşilay Eski (2010-2012) Dönem Genel Başkanı

27 Eylül 2018

2018 Türkiye Uyuşturucu Raporu¹, kendi ifadesiyle uyuşturucu ile mücadelenin tüm başlıklarında gerçekleştirilen çalışmaları ortaya koymaktadır. Raporda önemli gördüğümüz başlıklar ve başlıklar altında yapılan açıklamalara karşı değerlendirmelerimiz şunlardır:

- Yasal Çerçeve Uyuşturucu İle Mücadelede Politikası ve Koordinasyon

Uyuşturucu ile mücadele kapsamında 8 Bakandan oluşan Uyuşturucu ile Mücadele Yüksek Kurulu ve buna bağlı Uyuşturucu ile Mücadele Kurulu ve Uyuşturucu ile Mücadele Teknik Kurulu oluşturulmuş.

2010 – 12 yılları arasında da 5 bakandan oluşturulacak bir Koordinasyon kurulacaktı, aradan geçen 6 yıl sonra 8 Bakandan oluşturulacak bir Yüksek Kuruldan bahsediliyor. Hiç inandırıcı değil. Bürokrasinin örümcek ağlarına takılmış bir gelişmeyi, başarı gibi göstermek yine bürokrasinin aymazlığı anlamına geliyor.

- Bu kurulların koordinasyon ve sekretarya görevi merkezde Sağlık Bakanlığı, illerde ise Sağlık Müdürlüklerine verilmiştir.

Bu güne kadar gördüğümüz kadarıyla Sağlık Bakanlığı birimleri sadece şikâyetler üzerine yerinde denetim ve ceza uygulamaları, bağımlılara önleme ve tedavi yapabilmektedir. Olası bağımlılara ilişkin faaliyetlerine rastlamadık. Yeşilay ile ortak çalışmalar, bağımlılıkların tümü veya başka bir ifade ile topyekün mücadeleyi esas almadığından sadra şifa sayılmamaktadır. Zira uyuşturucu bağımlılığına kimse doğrudan uyuşturucu kullanarak başlamaktadır. Yeşilay'ın nargile ve kumar/şansoyunlarına dair mücadelesinin olmadığını da biliyoruz.

- 2016-2018 Uyuşturucu İle Mücadele Ulusal Eylem Planında yer alan faaliyetler aşağıda belirtilen 11 ana başlıkta belirlenmiştir;

- Uyuşturucuya Ulaşılabilirliğin Önlenmesi,
- Toplumun Uyuşturucu ile Mücadeleye Katılımı,
- Taleple Mücadelede Tedavi,
- Uyuşturucu ile Mücadelede Sosyal Uyum,
- Uyuşturucu ile Mücadelede İletişim,

---

¹ İÇİŞLERİ BAKANLIĞI Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı UYUŞTURUCU RAPORU <http://www.muhammedbalci.com/hukukdunyasi/alintilar/828.pdf>

- Uyuşturucu ile Mücadele Sürecinin Yürütümü ve Koordinasyonu,
- İzleme ve Değerlendirme,
- Uyuşturucu ile Mücadelenin Finansal Boyutu,
- Uyuşturucu ile Mücadelede Yerel Yönetimler ve STK'lar ile İşbirliği,
- Uyuşturucu ile Mücadelede Danışma Birimleri,
- Uyuşturucu ile Mücadelede Uluslararası Deneyimler ve Başarılı Ülke Modelleri.

Bu başlıklar içinde “hukuk” hiçbir şekilde yer almamaktadır. İlginçtir, bağımlılıklarla mücadelede bu güne (Yeşilay’ın 2010 – 2012 dönemi hariç) kadar hukuk kelimesine ve icraatına hiçbir şekilde rastlanmamıştır. Sanki bir el bürokrasiye ve sivil (ne kadar sivil ise) çalışmalara bu konuda talimat vermiş gibi. Hâlbuki hukuki sonuç doğuran her olay hukukun konusudur ve “bağımlılık” hukuki sonuç doğuran bir eylemsel haldir. Raporunda çok açık görülmektedir ki, uyuşturucu ile mücadele kesinlikle “bağımlılıklarla mücadele” değildir, böyle algılanmamaktadır. Sadece bağımlılıklar sonrası tedavi ile meşguldür. Raporunda icraatlarda “önleme” faaliyeti olarak görülen/gösterilen de, bir takım kamp ve kamu spotu faaliyetleri ve sağlık söylemleri bilgilendirmelerdir. Muhataplarına, yani bağımlılara, olası bağımlılara hukuk anlamında hiçbir bilgi ve algı üretmemekte, yönlendirmemekte, bir hukuk mücadelesine çağırılmamaktadır. Bu faaliyet maddeleri “Ulusal Uyuşturucu Stratejileri” başlığı ile Raporunda yer almaktadır. Maddelere baktığımızda herhangi bir strateji ürünü görülmemektedir. Hukuka yer vermeyen, hukuktan cezai yaptırım dışında yararlanmayan mücadelenin stratejisi mi olur?

Yüzyılı aşkın bir süredir dünya çapında madde bağımlılığıyla mücadele aynı zaafarla maluldür. Bu mücadelede hiçbir şekilde “hukuk”, “hukuki mücadele” yer almamaktadır.

- Raporun 10. Sayfasında “yasal çerçeve”:

Yasal Çerçeve başlığı var, ancak yasanın dayanağı hukuk mantığı, hukuk bilgisi ne algısı yok. Bir hukuki çerçeve yok. Ne hikmetse bürokrasi yasa ile ilgili fakat hukukla ilgili değil.

- Uyuşturucu Mücadelesinde Kurumlar başlığı altında;

- Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM), Jandarma Genel Komutanlığı (JGK), Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü (GMGM) görev almaktadır. Bu kurumlar ile birlikte Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü (TMO), Adli Tıp Kurumu, Mali Suçlar Araştırma Kurulu (MASAK) ve Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu (TİTCK) gibi kurumlar da uyuşturucu maddelerin takibatında çok önemli görevler yerine getirmektedir. Kurumların görev ve sorumluluk alanları, yasalar ve kurumlar arası yapılan protokollerle belirlenmiştir.

Dikkat edildiğinde bu kurumlar içinde Yasakoyucu ve Üniversiteler yer almamaktadır. İlginçtir ki, Emniyet Müdürlüğü Narkotik Şube Müdürlüğü yetkilileri ve bağımlılıklarla mücadele edenler, madde bağımlılığının bir universal boyutundan, üniversitelerin katkı yapabileceğinden, yasallığın hukukilikten geçeceğinden habersiz görünmektedir.

Uyuşturucu ve genel anlamda bağımlılık konusu hukukun alanı içinde sayılmadığında mücadelenin sadece polisiye tedbirlerle yapılacağına inanıldığı açıktır. Tabiidir ki, bir hukuk algısı ve bilinçlendirilmesi yapılmayan toplumda bağımlılıklarla mücadele sonuç vermeyecek, aksine bağımlılıklar geometrik olarak artacaktır. Rapordaki veriler bu tezimizi ispatlamaktadır. Benzer şekilde 2017 Raporunda (ki daha az tafsilatlı bir rapordur ve bir rapor bile sayılmayacak kadar kadüktür) da aynı durumla karşılaşmaktayız.²

Tek tek sigara paketlerinin toplanması gibi, tek tek torbacıların toplanmasını bağımlılıklarla mücadele olarak algılayan ve algılatan Emniyet Teşkilatının çabalarının insani bir görev olarak ulvi, ancak sonuç olarak beyhude olduğunu, bizzat kendi verilerinden anlamak mümkündür.

- “Arz İle Mücadele Projeleri”

Raporda arz ile mücadele projeleri başlığı altında herhangi bir proje görememekteyiz. Raporda Arz İle Mücadele Eğitimleri başlığı altında ele geçirilen uyuşturucu maddelere ilişkin istatistikî veriler yer almaktadır. Başlıktaki “eğitim” ise sadece başlıkta kalmış, fakat **Talep ile Mücadele Eğitimleri** başlığı ve içeriği yok. Tavşana kaç tazıya tut mantığı ile bağımlılıklarla mücadele edilebilirliğine inanmak, havada su dövmekten farksız değil mi? Eğitimsiz mücadelenin düşünülebilmesi, cehaletin doğrudan örneği olmuş gibi...

- **Raporun Önleme ve Tedavi başlığı altında Anayasanın 58. Maddesi hatırlatılmış.**

Ancak, devletin madde bağımlılığına geçiş yolu olarak nargile ve şans oyunları/kumar'ın etkilerine değinilmemiş. Burada belediyelerin ekmek kapısı olarak gördükleri nargile kafelere göz yumması, Sağlık Bakanlığı ve ilgili kuruluşların nargileye masumiyet kazandırırçasına mücadele kapsamına almaması anlaşılmasın diye mi rapora alınmamış? Gerçekten anlamakta güçlük çekiyoruz. Anayasanın 58. Maddesinde “Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır” hükmü aktarılmasına rağmen şans oyunları/kumara ve son çıkan “Kumarı Teşvik Yasası”nın muhtemel sonuçlarına değinilmemiş. Halbuki herkesin bildiği gibi, sigara, nargile, alkol, şansoyunları/kumar, uyuşturucu bağımlılığının giriş kapıları. Uyuşturucu ile mücadele raporunda bunlardan bahsedilmemesi, belki niyet bu olmasa da, gözden bilerek kaçırılmış intibai veriyor. Devletin kumar oynatması, kumar teşvik yasası çıkarmasının uyuşturucu belasına başlamada etken olmadığı mı anlatılmak isteniyor?

Topyekün bağımlılıklarla mücadele olmadan uyuşturucu ile mücadelenin başarısına inanan zihniyet, ne bağımlılığı ne de mücadeleyi bilebilir. Sonuçlara baktığımızda da bunu görebiliyoruz. Raporu hazırlayanlar ve önümüze getirenler devletin en üst denetleme kurumu olan Devlet Denetleme Kurulu'nun 2012'de başlayıp 2014'de sonlandırdığı ve tüm ilgili kurumlara dağıttığı “**Madde ve Diğer Bağımlılıklar ile Mücadele Kapasitesinin ve Bu**

² 2017 Türkiye Uyuşturucu Raporu 2016 Verileri
<http://www.narkotik.pol.tr/TUBIM/Documents/TURKIYE%20UYUSTURUCU%20RAPORU%202017.pdf>

Bağlamda Türkiye Yeşilay Cemiyetinin Değerlendirilmesi” başlıklı Raporunu³ değerlendirmeye almamışlar. Görmediklerini, bilmediklerini var saymak mümkün değil. Bağımlılıklarla mücadelede böylesi mufassal bir raporu bilmiyor olmak, bu mücadelenin dışında olmayı gerektirir.

DDK Raporu çok haklı ve yerinde olarak, Emniyet teşkilatının aksine salt uyuşturucu bağımlılığını değil, topyekün mücadele anlayışıyla Bağımlılıklarla Mücadeleyi esas almıştır. Üstelik konuyla ilgili tüm kişi ve kuruluşların bilgi ve belgelerini değerlendiren, teklifler üreten, hatta Raporda bahsi geçen Koordinasyonun tam anlamıyla adını ve işlevselliğini de ortaya koyan bir Rapor idi. Emniyet Teşkilatının bu raporu bu yönüyle sadece uyuşturucu yakalatanlar ve kullananlarla ilgili verileri paylaşmaktadır. Devletin tek mücadele (asıl ayağı total) birimi olan Emniyet Teşkilatının bu kadarla yetinmesi, bu mücadeledeki samimiyetin göstergesi olmuştur. Samimiyet bilgiye dayalıdır en başta. Bilgi olmadan samimiyeti konuşmak beyhudedir.

Bağımlılıklarla mücadeleyi ıskalayıp, sadece uyuşturucu ile mücadeleyle ilgilenen bir kurum bundan daha iyisini de yapamazdı. Emniyet Teşkilatı bir hukuk danışmanının olmaması, varsa da hukukçulara danışmamasıyla, hukuku es geçip çetele tutar raporla yetinmesiyle, yıllardır bağımlılıklarla mücadele sahasında devletin sınıfta kaldığının resmini çizmiştir.

---

³ DDK RAPORU; <http://www.muhammedbalci.com/hukukdunyasi/alintilar/370.pdf>